

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om fællesskabsstøtte til førtiltrædelsesforanstaltninger inden for landbrug og udvikling af landdistrikter i ansøgerlandene i Central- og Østeuropa i førtiltrædelsesperioden«⁽¹⁾

(1999/C 101/16)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 24. april 1998 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Adalbert Kienle til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. december 1998.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 360. plenarforsamling, mødet den 27. januar 1999, med 59 stemmer for, 1 imod og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Det Europæiske Råd i Cardiff (15.-16. juni 1998) udtrykte tilfredshed med de fremskridt, der var gjort med forberedelsen af udvidelsen siden topmødet i Luxembourg, og opfordrede til hurtigt at gå videre med tiltrædelsespartnerskaberne. Specielt tilsluttede Det Europæiske Råd sig de prioriteringer for landbrug, miljø og transport, der er fastlagt i tiltrædelsespartnerskaberne.

1.2. Som led i Agenda 2000 skal der fra år 2000 årligt ydes 3 mia. ecu som førtiltrædelsesstøtte til de 10 central- og østeuropæiske ansøgerlande, heraf:

- 1,5 mia. ecu under PHARE-programmet;
- 1 mia. ecu strukturstøtte, særlig til miljø og transport (ISPA);
- 500 mio. ecu til landbrugssektoren (SAPARD).

1.3. PHARE-programmet, der i forvejen bidrager til omstillingen til markedsøkonomi i de central- og østeuropæiske reformstater, skal altså videreføres. De nye førtiltrædelsesinstrumenter, som omfatter strukturstøtte og landbrugsstøtte, skal fremme den fortsatte tilpasningsproces forud for tiltrædelsen og skal navnlig gøre det muligt at overtage fællesskabslovgivningen.

1.4. Førtiltrædelsesstøtten til landbruget skal stemme overens med prioriteringen i den reformerede fælles landbrugspolitik og skal navnlig — efter hvert lands behov — ydes til omstrukturering og modernisering af landbrugsproduktionen og til forarbejdning og markedsføring af levnedsmidler. I artikel 2 nævnes bl.a. følgende støtteforanstaltninger:

- investeringer i landbrugsbedrifter;
- forbedring af forarbejdningen og afsætningen af landbrugs- og fiskeriprodukter;

— forbedring af strukturerne for kvalitets-, veterinær- og plantesundhedskontrol;

— landbrugsproduktionsmetoder, der tager sigte på beskyttelse af miljøet og bevarelse af landskabet;

— oprettelse af producentfællesskaber;

— renovering og udvikling af landsbyer samt beskyttelse og bevaring af landdistrikternes bygnings- og landskabsværdier;

— oprettelse og ajourføring af matrikler;

— udvikling af landdistrikternes infrastruktur;

— forvaltning af vandressourcerne;

— skovbrug, herunder skovrejsning.

1.5. Støtten ydes i form af flerårige programmer, der skal følge retningslinjerne og principperne for de operationelle programmer under EU's strukturpolitik.

1.6. Førtiltrædelsesstøtten til landbruget og landdistrikterne (500 mio. ecu i faste 1997-priser) skal ifølge forslaget i Agenda 2000 finansieres via EUGFL, Garanti-sektionen.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Også i nærværende udtalelse bekender Det Økonomiske og Sociale Udvalg sig til EU's udvidelse mod øst som en enestående historisk mulighed for at samle de europæiske folk i et fælles hus. Af særlig betydning for debatten om førtiltrædelsesstøtten til landbruget og landdistrikterne er følgende tidligere ØSU-udtalelser:

- Følgerne for den fælles landbrugspolitik af de central- og østeuropæiske landes tiltrædelse (ordfører: Jean-Paul Bastian), CES 1505/96⁽²⁾;

⁽¹⁾ EFT C 150 af 16.5.1998, s. 14.

⁽²⁾ EFT C 75 af 10.3.1997.

- Landbrugsaspekterne af Kommissionens meddelelse »Agenda 2000« (ordfører: Jean-Paul Bastian, CES 1396/97) ⁽¹⁾;
- Styrkelse af førtiltrædelsesstrategien (ordfører: Filip Hamro-Drotz), CES 456/98 ⁽²⁾.

2.2. Man må hele tiden holde sig for øje, at landbruget spiller en særdeles vigtig rolle i de 10 ansøgerlande. Det giver sig udslag både i landbrugets bidrag til bruttonationalproduktet og i landbrugssektorens andel i beskæftigelsen. Ifølge Kommissionen er 22,5 % af alle erhvervsaktive i de central- og østeuropæiske lande beskæftiget i landbruget, mod kun ca. 5,1 % i EU-15. Men tidligere var der også langt flere beskæftiget i landbruget i EU's medlemsstater. Det viser, at landbruget og landdistrikterne i de central- og østeuropæiske lande står over for store tilpasningsproblemer, ikke mindst fordi der er meget få alternative beskæftigelsesmuligheder på landet. Og det er velkendt, at der f.eks. i Polen er mange landbrug, der næsten ikke producerer for markedet og har en særdeles lav indkomst.

2.3. Efter en dyb tilpasningskrise i årene siden 1989/1990 er landbruget i de fleste central- og østeuropæiske lande først nu ved at komme på fode igen. Den seneste rapport fra Kommissionens Generaldirektorat VI af 2. oktober 1998 om situationen og den forventede udvikling i de central- og østeuropæiske lande skildrer skænseløst de alvorlige svagheder ved landbrugsstrukturerne i disse lande og landbrugs- og levnedsmiddelsektorens store tilpasningsproblemer.

2.3.1. Navnlig står det klart, at det ikke er tilstrækkeligt at gennemføre jordreform og privatisering »på papiret«. Tværtimod er det vigtigt, at de central- og østeuropæiske lande nu gør en større indsats for endeligt at afklare ejendomsretten, omstrukturere bedrifterne og få markederne for fast ejendom til at fungere. Ligeledes må de central- og østeuropæiske lande fortsat bestræbe sig på grundlæggende at modernisere landbrugets forsynings- og forarbejdningsindustrier. Og endelig må de lægge sig i selen for at nå op på EF-niveauet med hensyn til markedsorganisation, markedsføringskanaler og det nødvendige administrative apparat.

2.4. ØSU godtager i hovedsagen forslaget overvejer vedrørende fællesskabsstøtte til landbruget og landdistrikterne i perioden forud for tiltrædelsen.

2.5. Men ØSU ser sig bekræftet i sine tidligere vurderinger, ifølge hvilke genopsvinget inden for landbruget i ansøgerlandene forløber klart langsommere, end Kommissionen tidligere har antaget.

2.6. Dermed bliver spørgsmålet om opfyldelse af »København-kriterierne« (fra 1993) som forudsætning for tiltrædelse særdeles påtrængende. ØSU er overbevist om, at forhastet tiltrædelse uvægerligt vil få fatale følger for beskæftigelsen i landdistrikterne. Derfor må der indlægges overgangsperioder, også for den fælles landbrugspolitik vedkommende.

2.7. Selvom det er udmærkede foranstaltninger, der opregnes i forordningsforslagets artikel 2, er ØSU overbevist om, at listen er alt for omfattende set i forhold til de begrænsede midler. Der vækkes det fejlagtige indtryk, at der kommer et »skib lastet med guld«. For det andet øges risikoen for fejlallokation automatisk. Medmindre EU-administrationen allokterer midlerne, hvad modtagerne vil føle som et diktat, og så forringes chancen for succes. Som bekendt har man i de central- og østeuropæiske lande også haft negative erfaringer med udenlandske konsulentvirksomheder.

2.7.1. Derfor henstiller ØSU indtrængende, at foranstaltningerne i langt højere grad koncentrerer om at forberede overtagelsen af EF-lovgivningen og dermed også af den fælles landbrugspolitik. Ligeledes bør der foretages en klarere afgrænsning mellem førtiltrædelse-instrumenterne ISPA, SAPARD og PHARE-programmet.

2.8. Det glæder ØSU, at der er planlagt et nært samarbejde med erhvervs- og fagorganisationerne omfattende såvel udarbejdelsen som gennemførelsen, finansieringen og evalueringen af foranstaltningerne. I den forbindelse bør man drage lære af de hidtidige til dels desillusionerende erfaringer, f.eks. med PHARE-programmet. Indtil videre går udviklingen af pluralistiske samfundsstrukturer langsomt i de central- og østeuropæiske lande. Også interesseorganisationerne inden for landbruget er i mange tilfælde svagt udviklede, organisationsprocenten er lav, og der forekommer gensidig bekæmpelse.

2.8.1. Så meget desto mere opfordrer ØSU til at give de menneskelige ressourcer førstprioritet og til særlig at lægge vægt på at styrke de organiserede kræfter i samfundet. En intensiv samfundsdialog — særlig mellem arbejdsmarkedets parter — er en grundlæggende forudsætning for, at forandringerne kan forløbe socialt acceptabelt og føre til økonomisk succes. Det bør også være et vigtigt mål at få skabt vitale og tilstrækkeligt repræsentative organisationer. ØSU finder det ønskeligt, at etablering og pleje af partnerskaber mellem byer og landsbyer i henholdsvis Vest- og Østeuropa samt udveksling af unge erhvervsaktive som praktikanter prioriteres højere.

2.8.2. Med henvisning til sine erfaringer og sin kompetence tilbyder ØSU sig som et ideelt hjemsted for en intensiv udveksling af tanker og erfaringer, navnlig i programmets tidlige stadier. I den forbindelse bør der

⁽¹⁾ EFT C 73 af 9.3.1998.

⁽²⁾ EFT C 157 af 25.5.1998.

trækkes på de blandede rådgivende udvalg, der allerede eksisterer eller er ved at blive oprettet i ØSU.

2.9. ØSU har gentagne gange udtalt sig i princippet positivt om førtiltrædelsesstøtte til landbruget i ansøgerlandene. Men det er sig bevidst, at denne fællesskabsindsats kun er et supplement til ansøgerlandenes egen indsats, som den aldrig kan erstatte. Trods dette er ØSU mere end nogensinde overbevist om, at det beløb, der foreslås anvendt til formålet, nemlig 500 mio. ecu årligt til alle 10 ansøgerlande, kort og godt er utilstrækkeligt.

2.10. ØSU gør opmærksom på, at antallet af beskæftigede i landbruget i de central- og østeuropæiske lande vil falde drastisk i de kommende år. Der vil i den forbindelse blive brug for sociale foranstaltninger og for at skabe nye arbejdspladser i et omfang, som langt overstiger den fælles landbrugspolitik muligheder. Derfor gentager ØSU sit forslag om, at der i perioden forud for tiltrædelsen ud over PHARE, ISPA og SAPARD oprettes en ekstra separat fond, finansieret med betydelige midler over Fællesskabets almindelige budget. Foranlediget af den aktuelle politiske diskussion om eventuelt at fastfryse EU's budget gør ØSU opmærksom på, at dette uvægerligt ville få alvorlige konsekvenser for de foreslåede førtiltrædelsesprogrammer.

Bruxelles, den 27. januar 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

- »Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 77/388/EØF med hensyn til ordningen for fradrag af merværdiafgift«, og
- »Forslag til Rådets forordning (EF) om de for anvendelsen af direktiv 98/xxx/EF nødvendige kontrolforanstaltninger, foranstaltninger vedrørende refusionssystemet og foranstaltninger vedrørende administrativt samarbejde«⁽¹⁾

(1999/C 101/17)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 27. juli 1998 under henvisning til EF-traktatens artikel 99 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emner.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Kenneth Walker til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 15. december 1998.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 360. plenarforsamling af 27.-28. januar 1999, mødet den 28. januar 1999, med 99 stemmer for, 8 imod og 5 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Med de tilpasninger, som overgangsordningen tilførte det fælles merværdiafgiftssystem, var det muligt pr. 1. januar 1993 at afskaffe kontrollen og de administrative procedurer i forbindelse med transaktioner på tværs af de indre grænser i Den Europæiske Union. Med denne ordning blev en lang række valgmuligheder og beføjelser

for medlemsstaterne samtidig opretholdt. Dette betød, at medlemsstaterne i vid udstrækning autonomt kunne fastsætte den nationale merværdiafgiftsordning.

1.1.1. Afskaffelsen af de fysiske hindringer har dog tydeliggjort de ikke-fysiske hindringer, der lægges i vejen for de tværnationale økonomiske aktiviteter.

1.2. De mange forskellige regler for fastsættelse af beskatningsstedet og dermed af stedet for fradrag eller tilbagebetaling af afgiften samt den manglende ensartet-

⁽¹⁾ EFT C 219 af 15.7.1998, s. 16-20.